

WITTEREN: RIJKE WATERS, GOLVEND GRAS

Albert Mertens - Witteren: beheerswerken Vloeiweiden inzetten

Nico Vande Kerkhof - Witteren in de Kolonie

'Witteren' is een eeuwenoude vorm van graslandbevloeiing, waarbij graslanden (in deze context 'vloeiweiden' genoemd) kunstmatig worden bevoeid met voedselrijk rivierwater.

Met behulp van de zwaartekracht en een ingenieus systeem van sloten en sluizen vloeit het water over de weiden, waardoor een graslandschap ontstaat. De vloeiweiden bestaan uit rugvormige bedden. Via sloten en sluizen lopen de greppels in het midden van de ruggen (bovenzoeven) vol met water. Van hieruit sijpelt het water aan weerszijden van de ruggen naar beneden, naar de greppels tussen twee bedden (onderzoeven). Daarna wordt het afgevoerd. Dankzij deze manier van bevoeien worden vocht, kalk en andere mineralen afgezet tussen de plantenwortels. Arme zandgrond verandert zo in vruchtbare vloeiweide.

Witteren vindt elk jaar plaats begin maart. Maar geen bevoeiing zonder voorbereiding. De voorbereidende werkzaamheden bestaan uit het reinigen (uitmaaien) van de boven- en ondersloten die respectievelijk het water van de rivier naar de graslanden aan- en afvoeren. Ook de bovenzoeven worden gezuiverd.

De Vloeiweiden in de Grote Watering in Lommel-Kolonie vormen vandaag de grootste gereactiveerde, aaneengesloten oppervlakte vloeiweiden in beddenbouw zoals er vooral in de 19de eeuw op grote schaal werden aangelegd in Europa. Nergens in Europa wordt op dezelfde schaal en enkel door vrijwilligers op de oude wijze grasland bevoeid. Sinds 1979 zet een hechte groep vrijwilligers zich ieder jaar samen in om de graslanden op de Grote Watering traditioneel te bevoeien.

Wat het witteren zo bijzonder maakt is de onlosmakelijke band tussen erfgoed en natuur. Deze vorm van bevoeiing kan enkel plaatsvinden in een landschap met vloeiweiden. De cultuurhistorische waarde van deze oude techniek, die lange tijd op grote schaal in grote delen van Europa werd beoefend, is zeer groot en heeft in Lommel een geschiedenis van 170 jaar. Minstens even belangrijk is de ecologische waarde: dankzij de aanvoer van kalkrijk Maaswater komen er in de vloeiweiden van Lommel zeer zeldzame planten en dieren voor die afhankelijk zijn van de aangevoerde mineralen.

Ook het sociale aspect speelt een grote rol. Een hechte gemeenschap van vrijwilligers zet zich in om de cultuurhistorische techniek van het witteren toe te passen en door te geven met als resultaat de instandhouding van een waardevol beschermd landschap met een eeuwenoude geschiedenis en unieke fauna en flora.

Witteren: prise d'eau met hoofdsluis © Jan Leroy

Witteren: zoeven uitfrezen © Albert Mertens

Witteren: zoeven uitgraven met een zoefschup © Albert Mertens

inzetten bij het witteren © Albert Mertens

witteren in de vloeiveide © Albert Jansen

luchtbeeld witteren © Nico Van de Kerkhof

Witteren: bonte krokus © Albert Jansen

Witteren: zoeven uitscheppen © Albert Mertens

zoefschup © Albert Mertens

Inventaris Vlaanderen

INZENDER

Albert Jansen
Natuurpunt Noord-Limburg VZW & Erfgoed Lommel
VZW

LOCATIE

Wateringstraat 80
3920 Lommel

PERIODE

van 26 februari 2019 tot 19 maart 2019
Jaarlijks

THEMA

Natuur en landbouw
Ambacht, vakmanschap en techniek

TREFWOORD

#landschap #landbouw #dier #natuur #techniek

BIJLAGE

- [SWOTanalyseWitteren.pdf](#)
- [Hetwittereninschemasentekeningen.pdf](#)
- [Wittereninformatiedocumentatie.pdf](#)